

Mira Klepač

NEKE SUGESTIJE ZA KORIŠTENJE FILMA¹ U NASTAVI STRANIH JEZIKA NA ZAVRŠNOM STUPNJU SREDNJEG OBRAZOVANJA

Koliko nas je, gledajući neku zanimljivu emisiju ili reportažu, kakav dokumentarni film, turistički, pa čak i propagandni, pomislilo: ovo bismo izvanredno mogli iskoristiti u mom razredu pri obrađivanju te i te teme. Ako postavimo sebi pitanje da li bi se neki konkretan film dao upotrijebiti u razredu, iako nije prvenstveno namijenjen nastavi, odgovor je svakako: da.

Zahtjev suvremene nastave i jest potreba za odstupanjem od ustaljenih klasičnih metoda rada i potreba napuštanja verbalizma. Pored dosad primjenjivanih nastavnih sredstava film sve više prodire u nastavu kao jedan od važnih i nezamjenjivih komponenata u odgoju i obrazovanju mladih, bez obzira na to da li se radi o nastavnom filmu, koji je isključivo pravljen za primjenu u nastavi, a na čijem su stvaranju radili metodičari, pedagozi, psiholozi i drugi stručnjaci, ili o običnom filmu koji je rađen iz raznih drugih razloga. Međutim, film ne može biti sam sebi svrhom, nego je dio funkcionalnog elementa sistema poučavanja i nalazi se u određenoj vezi i odnosu s drugim nastavnim sredstvima pri poučavanju konkretnog predmeta.

Film ćemo upotrijebiti u razredu da bismo osuvremenili nastavu, ali i da bismo povećali učenikovu motivaciju. Osim toga što ćemo putem filma djelovati odgojno i obrazovno, film djeluje na razvijanje sposobnosti promatranja, vizualnog pamćenja, mašte, govora, predviđanja i na niz drugih sposobnosti.

Film ne smije biti predugačak. Ne bi smio vremenski trajati duže od dvadeset minuta kako ne bi došlo do zasićenja, jer i najzanimljivija aktivnost, ako traje predugo, više ne privlači interes učenika; oni više ne rade ozbiljno. Osim toga, potrebno je da još na istom satu ostane malo vremena za izradu zadataka dok su još svježja sjećanja, potrebna bar u prvoj fazi rada s filmom, koja se odnosi direktno na sadržaj.

Film ne privlači učenike samo svojim sadržajem, nepredvidivošću, već i dinamikom prikazivanja. Sve to pridonijet će da i disciplina za vrijeme prikazivanja, pa i za vrijeme rada koji slijedi nakon toga, postane mnogo bolja nego kad učenici ne rade s filmom. Naravno, svako pretjerivanje u prilog filma i njegove prečeste upotrebe dovelo bi do demotiviranja učenika, kao što se to

¹ »Hotel Lav«, Filмотека 16, Savska 9, Zagreb

dogada sa svakom drugom aktivnosti ili upotrebom svih drugih tehničkih sredstava u nastavi.

Da bi film bio pravilno i svrsishodno upotrijebljen u nastavi, potrebno je da nastavnik dobro pripremi i organizira rad. On mora točno znati zbog čega želi film upotrijebiti, tj. mora jasno definirati cilj (na višem nivou zajedno s učenicima) koji želi postići. Radi toga će prije nego počne prikazivanje u razredu on sam dobro pogledati film te utvrditi da li će tim filmom ostvariti zacrtani obrazovni, ali i odgojni cilj. Moramo imati na umu da u svakom momentu na učenike moramo djelovati odgojno. Konkretno, kod filma »Hotel Lav« odgojni cilj može biti razvijanje ljubavi prema domovini i prirodnim ljepotama koje posjedujemo, uz osobit naglasak na očuvanju ljepote i čistoće našeg mora.

Nadalje, svi učenici moraju imati jasno definirane zadatke koje moraju riješiti na osnovi gledanja filma, a to može opet rezultirati u izradi nekog zajedničkog projekta, u čijoj izradi ravnopravno sudjeluju svi učenici, svaki sa svojim prilogom.

Na osnovi filma može se vrlo uspješno uvježbavati komunikacijska kompetencija, pismena ili usmena, ili pak i pismena i usmena. Učenici, dakle, mogu raditi razne pismene zadatke koji će rezultirati u nekim izvještajima o pojedinim aspektima ili komponentama filma koji su vidjeli, u pisanju pisama, raznih upita, odgovora na upite, narudžbi, njihovu potvrđivanju itd. Također se vrlo lijepo daje raditi i na razvijanju usmene komunikacijske kompetencije, tj. na uvođenju ili korištenju već do tada obrađenih jezičnih funkcija koje zauzimaju važno mjesto u poučavanju stranih jezika.

Istina, sve to sasvim sigurno možemo raditi i bez upotrebe filma. Čemu da se gnjavimo pronalaženjem filma, posudbom, prethodnim gledanjem; čak moramo naučiti kako se rukuje filmskim projektorom i sto drugih stvari. Međutim, zar ima ljepše i bolje motivacije za nastavnika nego kad vidi da svojim radom i trudom budi svoje učenike iz monotone svakidašnjice i time povećava njihovu motivaciju? Samo to, a uz već spomenuta svakodnevna, bilo bi već dovoljno da takav način rada uvedemo u našu svakodnevnu praksu.

Film o kojem je ovdje riječ govori o hotelu »Lav« kod Splita, te nas upozna s njegovim mogućnostima i raznolikom turističkom ponudom. Gosti tog hotela mogu odmor provoditi na lijepo uređenoj plaži, mogu se na odmoru aktivno baviti različitim sportovima, a uz to mogu uživati u dobroj dalmatinskoj kuhinji. Također su prikazana neka manja turistička mjesta, poznata po svojim specifičnim atrakcijama, pa ih je vrlo lako prepoznati, a mogu se posjetiti u toku jednog dana. Tako nas autori pored ostalog vode u Sinj i na slapove Krke, a upoznavaju nas također i s kulturno-povijesnim spomenicima Splita i okolice — itd.

Film je u boji, traje oko 20 minuta, ne prati ga nikakav tekst već samo muzika, te se zbog toga može primijeniti pri poučavanju svakog stranog jezika. Potrebno je, međutim, da učenici dobiju zadatke u vezi s filmom na jeziku koji uče i da se eventualno pri uvođenju filma za vrijeme diskusije daje potreban vokabular koji će im biti potreban pri izradi zadataka.

Iako je u naslovu članka napomenuto da se film može iskoristiti kod nekih određenih usmjerenja, on se može obraditi vrlo općenito bez obzira na usmjerenje, i to na slijedeći način: pod pretpostavkom da smo izvršili sve pripreme o kojima je dosad bilo govora, učenike ćemo prije prikazivanja filma podijeliti

u pet grupa i svakoj od njih dati određeni zadatak. Zadaci se odnose na različite aspekte filma koji se u filmu prikazuju, a to su:

1. kulturno-povijesni spomenici
2. momenti narodnog folklora
3. gastronomski specijaliteti
4. ljetni turizam — mogućnost aktivne rekreacije
5. zimski turizam — zdravstveni turizam.

Tih pet zadataka treba napisati na ploču, a učenici sami prema svojim interesima odabiru zadatak na kojem će u okviru grupe raditi.

Za vrijeme gledanja filma učenik prati i pravi bilješke samo o onim aspektima za koje se opredijelio. Tako učenik koji se opredijelio za 1. grupu, gdje će se obrađivati kulturno-povijesni spomenici, neće pokušavati da zapamti kojim se sve sportovima turisti mogu baviti ako ljetuju u hotelu »Lav«.

Zbog toga što je film mozaički rađen, tj. prelazi s jednog aspekta na drugi, bilo bi dobro da se pogleda dva puta, kako bi učenici zapamtili što više detalja. Kad smo gotovi s prikazivanjem filma, učenici u grupama sređuju svoje bilješke, određuju kronološki rad svojih zapažanja i prezentiraju ga razredu. Nadalje, oni mogu svoj rad predati nastavniku u obliku sastavka koji je napravljen na temelju njihovih bilješki, a koji može biti popraćen slikama i komentarima slika, te tako mogu izraditi zajednički dosije, koji će onda biti krajnji rezultat rada na filmu.

Ako želimo produbiti temu, i ako su učenici za to dovoljno zainteresirani, možemo odrediti neke dodatne zadatke:

- koja mjesta bismo još mogli posjetiti na toj regiji?
 - koji se kulturno-povijesni spomenici ili neke druge vrijednosti mogu naći u tim mjestima?
 - što turistički centar mora imati da bi privukao goste?
 - ekologija mora
 - ribarstvo — važna grana privrede i turistička atrakcija
 - povezanost Splita s drugim gradovima u Jugoslaviji i u svijetu,
- itd.

Za svaku od tih točaka mogla bi se organizirati šira diskusija ili debata (na osnovi prijedloga učenika), gdje bi se onda problem mogao obuhvatiti sa svih strana.

Pri radu na filmu u spomenutim usmjerenjima, učenici će se koristiti znanjem što su ga stekli na satovima struke i jezika.

EKONOMISTI — INOKORESPONDENTI

Grupa je odlučila poslati upit turističkoj agenciji (Dalmacijaturist, Split) u vezi s turističkom ponudom na splitskoj regiji za:

1. provođenje praznika tokom ljeta
2. provođenje praznika u posezoni
3. mogućnosti zdravstvenog turizma
4. kongresni turizam (organiziranje kongresa, savjetovanja, seminara itd.)

1. *Natuknice za upit*

a) vidjeli film na izložbi turizma — kada / gdje

b) zainteresirani za splitsku regiju zbog:
arhitekture, mogućnosti posjeta Splitskim ljetnim večerima (festival klasične glazbe), dobre ponude na polju zdravstvenog turizma.

c) traže detaljnije informacije u vezi sa:

- smještajem
- okolnim izletištima
- sportskom rekreacijom
- liječenjem
- organiziranjem kongresa
- cijenom ponude

d) traže da im se pošalje katalog.

2. *Odgovor na upit*

Učenici se koriste onim što su vidjeli na filmu, ali i nekim drugim dodatnim informacijama.

- a) nabrajaju kulturno-povijesne spomenike;
 - b) daju popis okolnih izletišta;
 - c) nabrajaju mogućnosti bavljenja sportom;
 - d) nabrajaju mogućnosti zdravstvenog turizma;
 - e) daju skraćeni program Splitskih ljetnih večeri;
 - f) daju cijene;
 - g) nude popuste
- itd.

3. *Pismo hotelu »Lav«*

Traže informacije u vezi sa smještajem, hranom (dijetalna prehrana) cijenom itd.

4. *Rezervacije*

- a) jednokrevetna / dvokrevetna soba
 - b) kupaonica / tuš
 - c) s pogledom na more / šumu
 - d) kompletan pansion / polupansion
 - e) duljina boravka u hotelu (od — do)
- itd.

5. *Potvrda rezervacije od strane hotela*

Kod ovih usmjerenja možemo, naravno, uključiti i druge oblike komuniciranja, kao što je telex, telegram, telefonski razgovor, usmeni kontakti itd.

TURISTI

Na osnovi gledanja filma, te praćenja različitih aspekata koji su prikazani, učenici izrađuju katalog. U toku ovog rada prvenstveno se koriste slikama i fotografijama, a uz njih daju određene komentare, tj. informacije:

- Primjer 1. SLAPOVI KRKE*
- a) kratak opis slike
 - b) udaljenost od hotela »Lav«
 - c) mogućnost prijevoza
 - d) mogućnost noćenja
 - e) specijaliteti za jelo
(slatkovodne ribe)
 - f) mogućnosti bavljenja sportom
- itd.

Primjer 2. ALKAR

- a) opis slike
 - b) povijesna pozadina igre
 - c) osnovno pravilo igre
 - d) gdje se održava — udaljenost od hotela
- itd.

Također se može izraditi ruta za posjet jednom od otoka uz potrebne upute i informacije.

Rekli smo da se grupe prvenstveno služe slikama, ali također izrađuju mape, ucrtavaju rute ekskurzija, označavaju mjesta posjeta, daju komentare uz slike i crteže — itd.

Na kraju ovog malog projekta, za vrijeme kojeg su učenici prisiljeni da posegnu za različitim izvorima informacija i izvan škole, grupe koordiniraju i zajednički izrađuju katalog.

Ovo su samo neke sugestije o tome kako treba film obraditi u razredu, ali možemo vidjeti da on može biti dubok izvor tema, situacija i aktivnosti.

Međutim, čim vidimo da učenici gube interes, ne smijemo više inzistirati na filmu. Moramo pronaći pogodan završetak tog posla, jer će se inače rad raspliniti, pa nećemo postići određene rezultate.

Momir Krstić

RAZGOVOR O UMETNIČKOM FILMU NA SATU RUSKOG JEZIKA U OSNOVNOJ ŠKOLI

Svi nastavni planovi i programi za osnovnu školu u našim republikama izvršili su modifikaciju u nastavi stranih jezika, predviđajući težište rada na govornom jeziku, koji zauzima centralno mesto, kome je podređeno i čitanje, i pisanje, i gramatika uopšte. Naravno, govorni jezik se realizira u vidu razgovora, kratkih govornih situacija i replika. Programi fiksiraju čitavu skalu tema o kojima se mogu voditi razgovori u nastavi stranih jezika: sportski život, film, pozorište, muzika, ostale kulturne delatnosti, vannastavne aktivnosti učenika, njihove organizacije, zabavni život, turistički objekti naše zemlje i zemlje čiji se jezik uči i druge pogodne teme.

U ovom svom članku ja ću pokazati kako sam na satu ruskog jezika u VII razredu osnovne škole vodio razgovor o sovjetskom filmu »SERJOŽA«, koji su naša deca videla na televiziji.

Pristupajući razgovoru o filmu »SERJOŽA« na satu ruskog jezika, ja sam sebi postavio za cilj ostvarenje: a) obrazovnih zadataka (obogaćivanje dečje leksike vokabularom iz filmske umetnosti, utvrđivanje znanja o prezentu i perfektu, utvrđivanje znanja o tim glagolskim oblicima kod povratnih glagola i upućivanje učenika u upotrebu direktnog i indirektnog govora) i b) odgojnih